**ВТУ „СВЕТИ СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЙ”**

**ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ, КАТЕДРА „ПСИХОЛОГИЯ”**

# С Т А Н О В И Щ Е

**от проф. д-р Красимира Йонкова**

**член на Научно жури за защита на дисертационен труд**

**„Сиблингова конфигурация и диференциални особености на юношата”**

**написан от Любов Здравкова Ранова**

**с научен ръководител доц. д-р Биляна Йорданова**

**за присъждане на образователна и научна степен „доктор”**

**Област 3. Социални, стопански и правни науки**

**Професионално направление 3.2. Психология, Докторска програма Педагогическа и възрастова психология**

**въз основа на Заповед № 2296 Благоевград, 09.10.2026г.**

Предоставям на вниманието ви констатациите ми от прочита на указания дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”:

**Данни за докторантурата**

От прегледа на предоставената научна продукция установих, че дейностите по Учебния план на кандидата са успешно изпълнени. В Отчета за извършената проверка на текста за автентичност /сходство и плагиатство с чужди трудове/ е установен индекс на сходство 1 процент, който е в допустимите граници, определени с Протокол на Издателския съвет. Представени са три публикации по темата на дисертацията, издадени в периода 2021-2025г. в реферирани издания, с което

постигнатият набор точки за наукометрия съответства на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ. Констатирам, че цялостната документация е изрядна и отговаряща на всички критерии по смисъла на процедурата за провеждане на настоящата защита.

**Данни за кандидата**

Информацията от автобиографията впечатлява с дейности, разкриващи амбициозно надграждане на умения в областта на психолого-педагогическата теория и социална практика. Ранова има бакалавърска степен по „Психология" и магистърска по „Психология на управлението", придобити в ЮЗУ „Неофит Рилски". С различна продължителност във времето работи като специалист детско развитие, психолог, педагогически съветник, гост-преподавател към катедра „Психология" на ЮЗУ, активен участник в Проекти на различни образователни институции. Считам, че натрупаният към настоящия момент опит е повлиял замисъла на това научно изследване, завишавайки евристичната му стойност.

**Данни за дисертацията и автореферата**

Дисертационният труд е с обем 220 страници, композиционно оформени в увод, три основни глави, заключение, използвана литература и набор от 4 приложения. За представяне на количествените резултати в съдържателния текст са включени 52 таблици, 10 фигури и 10 графики, онагледяващи аспекти от дизайна на авторовото емпирично изследване.

Библиографската справка указва ползването на 107 специализирани източника, между които 39 на кирилица и 68 на латиница. Оценявам теоретичния капацитет на разработката като актуален, тематично адекватен и в достатъчна степен информативен.

Предоставеният Автореферат е с балансиран обем от 40 страници. Структуриран е съобразно композиционната организация на изследването и релевантно представя основните му тези, концепции, резултати и обобщения. Без възражения приемам и самооценката на Любов относно приносите на нейната работа.

**Съдържателен анализ на структурните компоненти**

Уводният текст на труда ясно въвежда в темата и обосновава актуалността ѝ с главен акцент върху нейната личностна и обществена

значимост. Ядро на изследователския замисъл са взаимовръзките между сиблинговата конфигурация и диференциалните особености на юношата, смислено зададени в ракурса на димeнсиите „личностно развитие”, „междуличностно функциониране” и „стил на реагиране в конфликтни ситуации”. Приемам мотивацията за избор на такава тема за дълбоко осъзната и несъмнено свързана с дългогодишния опит на автора в условията на училищното ежедневие. Сиблинговата подсистема – като част от семейната система – е оригинално ситуирана в ранг на особено социалнопсихологично пространство, в което се оформя менталния и емоционалния свят на юношеската личност и обуславя съответния поведенчески профил. Ето защо считам заявения изследователски замисъл за креативен, практико-приложен и високо дисертабилен.

Първата глава представя задълбочена теоретична интерпретация на основните ключови величини и техните възможни взаимовръзки. Изложението е разгърнато в три концептуални аспекта. Първият осветлява семейството като първична социализираща среда на личността и въз основа на критичен анализ на класически и съвременни теории за семейната структура лансира тезата, че формирането на сиблинговите отношения може да бъде разбрано само в контекста на цялостната семейна и социокултурна динамика. Вторият проблематичен аспект правилно е фокусиран върху метаморфозите на механизмите за формиране на самосъзнанието, самооценката и идентичността в юношеска възраст, като особен етап в битността на човека. В методологичната рамка главно на Индивидуалната психология на Адлер, третият съдържателен аспект фокусирано откроява ролята на сравнението, идентификацията, подкрепата и съперничеството между братя и сестри за индивидуалните различия в развитието на юношеската личност.

В логична последователност, детайлизирано и коректно, втората глава представя емпиричния дизайн на авторовото изследване на ролята на сиблинговата конфигурация за личностното развитие в юношеска възраст. Обосновано е описана постановката, организацията и методиката на извършеното проучване. Целта, задачите, водещата хипотеза и 6-те работни хипотези са прецизирано формулирани. Обектът на изследването е достатъчно представителен, включващ 348 юноши, различни по пол, сиблингова конфигурация и възрастова дистанция, което действително позволява не само анализи на индивидуалните различия съобразно

семейната структура, но и сравнителни анализи между различните категории участници. Приложен е подходящ стандартизиран психодиагностичен и статистически инструментариум за оценка на личностните характеристики и установяване на стиловете за разрешаване на конфликти.

Констатирам, че изследователския дизайн е комплексно конструиран и съвършено адекватен за проверката на заложените хипотези. Те ясно очертават психологичния фокус, около който е организиран задълбочено представения в третата глава систематичен анализ на получените резултати. Намирам основание да заявя, че кандидатът е показал правилна ориентация в методологията на изследванията и отлично формирани академични умения за планиране, организиране и провеждане на научно изследване.

**Научни приноси**

Въпреки, че в констатациите ми дотук откроих значението на редица положителни характеристики на дисертационния труд, в обобщен вид ще посоча основните му приноси:

1. Ключовата величина „сиблингова конфигурация" е перфектно аргументирана в роля на специфичен релационен контекст, обуславящ личностния профил в юношеска възраст, което несъмнено задълбочава съдържанието и обогатява проблемните области на психологията на развитието в ДЮВ, социалната психология и психологията на семейството.
2. Извършено е значимо понятийно и саментично прецизиране в контекста на феноменологията на юношеската възраст – като резултат от творческата интерпретация на утвърдени теории за личността с евристичен фокус върху значението на сиблинговата конфигурация за появата на индивидуални и междуличностни различия в поведенческия модел.
3. Оригинално за специалистите и полезно за широката аудитория са проблематизирани болезнени въпроси на съвременните семейства с деца, разработени в ракурса на ценностните ориентации и фокусирани към трудния път на преминаване през различни форми на разстройства и комплекси, тревожност и несигурност на човека в юношеска възраст.

4. Концептуализиран е комплексен теоретико-емпиричен модел, синтезиращ социалнопсихологичен, личностен и системно-структурен подход, който надеждно верифицира устойчиви зависимости между сиблинговата конфигурация, личностните характеристики и стиловете за решаване на конфликти в юношеска възраст.
5. Предложен е изцяло релевантен на теоретичната концептуализация и креативно изграден емпиричен дизайн, чиито резултати имат несъмнено висока приложна стойност; оценявам ги като психологически състоятелен и актуален извор на информация за повишаване на капацитета на специалистите да оказват реална помощ в работата си с проблемни деца и семейства.

**ЗАКЛЮЧЕНИЕ:** Въз основа на посочените констатации относно дисертационния труд „Сиблингова конфигурация и диференциални особености на юношата", написан от Любов Здравкова Ранова, категорично заявявам положителния си вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор" в Професионално направление 3.2. Психология, Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология".

02.11. 2026г. Изготвил становище: проф. д-р Красимира Йонкова
В. Търново /...../

**ST. CYRIL AND ST. METHODIUS UNIVERSITY OF VELIKO TARNOVO FACULTY OF PHILOSOPHY, DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY**

# EVALUATION REPORT

**by Prof. Krasimira Yonkova, PhD**

**Member of the Scientific Jury for the public defense of the doctoral dissertation entitled:**
**"Sibling Configuration and Differential Characteristics of the Adolescent"**

**written by Lyubov Zdravkova Ranova**

**under the academic supervision of Assoc. Prof. Bilyana Yordanova, PhD for the award of the educational and scientific degree of "Doctor" (PhD)**

**Field of Higher Education: 3. Social, Economic and Legal Sciences**

**Professional Field: 3.2. Psychology**

**Doctoral Programme: Educational and Developmental Psychology**

**pursuant to Order No. 2296, Blagoevgrad, dated 9 October 2026.**

I hereby present my findings following a review of the aforementioned dissertation submitted for the award of the educational and scientific degree of **"Doctor" (PhD)**.

## Information Regarding the Doctoral Studies

Upon reviewing the submitted academic work, I have established that the activities stipulated in the candidate's Individual Study Plan have been successfully completed.

The Report on the examination of the text for authenticity (similarity and plagiarism in relation to other authors' works) indicates a similarity index of 1 percent, which falls within the permissible limits established by the Protocol of the Publishing Council.

Three publications related to the dissertation topic, published between 2021 and 2025 in peer-reviewed journals, have been submitted. Accordingly, the total number of points achieved under the research metrics meets the minimum national requirements stipulated in Article 26, paragraphs 2 and 3 of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria.

I confirm that the documentation submitted is complete and in order, and that it meets all the criteria applicable to the procedure for conducting the present doctoral defense.

**Information Regarding the Candidate**

The information provided in the candidate's CV is impressive, demonstrating activities that reflect an ambitious commitment to further developing her skills in the fields of psychological and educational theory and social practice.

Lyubov Ranova holds a Bachelor's degree in Psychology and a Master's degree in Psychology of Management, both obtained from South-West University "Neofit Rilski".

Over the years, she has worked in various professional capacities, including as a child development specialist, psychologist, educational counsellor, and visiting lecturer at the Department of Psychology of South-West University. She has also been actively involved in projects undertaken by various educational institutions.

I believe that the professional experience she has accumulated to date has influenced the conception of this research study, enhancing its heuristic value.

**Information Regarding the Dissertation and the Abstract**

The dissertation comprises 220 pages and is structurally organized into an introduction, three main chapters, a conclusion, a list of references, and four appendices. The presentation of quantitative findings in the main body of the text is supported by 52 tables, 10 figures, and 10 graphs, illustrating various aspects of the design of the author's empirical research.

The bibliography lists 107 specialized sources, including 39 in Cyrillic and 68 in Latin script. I consider the theoretical scope of the dissertation to be current, thematically relevant, and sufficiently informative.

The submitted Dissertation Abstract is a balanced 40 pages in length. It is structured in accordance with the organizational framework of the research and appropriately presents its principal theses, concepts, findings, and conclusions. I also fully endorse Lyubov's self-assessment of the contributions of her research.

**Content Analysis of the Structural Components**

The introductory section clearly introduces the subject and justifies its relevance, placing particular emphasis on its personal and societal significance. The core of the research concept lies in the interrelationships between sibling configuration and the differential characteristics of the adolescent, meaningfully examined through the dimensions of "personality development," "interpersonal functioning," and "response styles in conflict situations."

I consider the motivation behind the choice of this topic to be deeply considered and undoubtedly related to the author's extensive experience in the everyday school environment. The sibling subsystem, as part of the family system, is originally conceptualized as a distinctive socio-psychological space in which the mental and emotional world of the adolescent personality takes shape and which determines the corresponding behavioral profile. Therefore, I regard the proposed research concept as creative, practically applicable, and highly suitable for doctoral-level research.

The first chapter provides an in-depth theoretical interpretation of the key variables and their possible interrelationships. The discussion unfolds across three conceptual dimensions.

The first explores the family as the primary socializing environment of the individual and, based on a critical analysis of classical and contemporary theories of family structure, advances the thesis that the formation of sibling relationships can only be understood within the context of broader family and sociocultural dynamics.

The second conceptual dimension is appropriately focused on the transformations in the mechanisms underlying the development of self-awareness, self-esteem, and identity during adolescence, understood as a distinctive stage in human development.

Drawing primarily on the methodological framework of Adler's Individual Psychology, the third conceptual dimension specifically highlights the role of comparison, identification, support, and rivalry between siblings in shaping individual differences in adolescent personality development.

The second chapter presents, in a logical, detailed, and methodologically sound sequence, the empirical design of the author's study on the role of sibling configuration in personality development during adolescence. The research framework, organization, and methodology are thoroughly and appropriately described. The research aim, objectives, main hypothesis, and six working hypotheses are precisely formulated.

The study sample is sufficiently representative, comprising 348 adolescents of different genders, sibling configurations, and age gaps between siblings. This genuinely allows not only for the analysis of individual differences in relation to family structure but also for comparative analyses across the different categories of participants. Appropriate standardized psychodiagnostic and statistical instruments have been employed to assess personality characteristics and identify conflict resolution styles.

I conclude that the research design is comprehensively constructed and entirely appropriate for testing the proposed hypotheses. These hypotheses clearly define the psychological focus around which the systematic analysis of the findings, presented in considerable depth in the third chapter, is organized. I find sufficient grounds to state that the candidate has demonstrated a sound understanding of research methodology and has developed excellent academic skills in planning, organizing, and conducting scientific research.

**Scientific Contributions**

Although my observations thus far have highlighted a number of positive features of the dissertation, I shall summarize its principal contributions as follows:

1. The key concept of “sibling configuration” is convincingly substantiated as a specific relational context shaping the personality profile during adolescence. This undoubtedly deepens the existing body of knowledge and enriches the research areas of developmental psychology, particularly child and adolescent psychology, social psychology, and family psychology.
2. Significant conceptual and semantic refinement has been achieved within the context of the phenomenology of adolescence. This is the result of a creative interpretation of established personality theories, with a heuristic focus on the significance of sibling configuration in the emergence of individual and interpersonal differences in behavioral patterns.
3. Issues of considerable sensitivity concerning contemporary families with children have been explored in an original manner, offering valuable insights both to specialists and to a broader audience. These issues are examined from the perspective of value orientations and focus on the challenging process of navigating various forms of disorders and complexes, as well as anxiety and insecurity experienced during adolescence.
4. A comprehensive theoretical and empirical model has been conceptualized, synthesizing socio-psychological, personality-oriented, and systemic-structural approaches. The model reliably verifies consistent

relationships between sibling configuration, personality characteristics, and conflict resolution styles during adolescence.

5. An empirical research design has been proposed that is fully consistent with the theoretical conceptualization and has been creatively developed. Its findings undoubtedly possess considerable practical value. I regard them as a psychologically sound and relevant source of information that can enhance professionals' capacity to provide meaningful support in their work with children and families experiencing difficulties.

**CONCLUSION**

On the basis of the findings and observations presented above concerning the dissertation entitled **"Sibling Configuration and Differential Characteristics of the Adolescent,"** authored by Lyubov Zdravkova Ranova, I hereby unequivocally declare my positive vote in favor of awarding her the educational and scientific degree of **"Doctor" (PhD)** in Professional Field 3.2. Psychology, Doctoral Programme "Educational and Developmental Psychology".

02.11.2026 Prepared by Prof. Krasimira Yonkova, PhD

V. Tarnovo /...../